

OPERAT OCHRONY GADÓW

spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Wykonał zespół w składzie:

dr hab. Piotr Profus (Instytut Ochrony Przyrody PAN)
mgr inż. Grzegorz Szewczyk (KRAMEKO sp. z o.o.)

Recenzent:

prof. dr hab. Zbigniew Głowaciński (Instytutu Ochrony Przyrody PAN)

Opracowanie techniczne:

mgr inż. Ewa Jasik (KRAMEKO sp. z o.o.)
mgr Piotr Myjak (KRAMEKO sp. z o.o.)

Spis treści

A. CHARAKTERYSTYKA GADÓW.....	6
1. Dotychczasowe rozpoznanie.....	6
1.1. Analiza dostępnych materiałów i ocena ich przydatności.....	6
1.2. Zakres uzupełniających prac inwentaryzacyjnych.....	7
2. Bieżąca inwentaryzacja.....	7
2.1. Metodyki inwentaryzacji.....	7
2.1.1. Metodyki inwentaryzacji gatunków gadów.....	7
2.1.2. Metodyki inwentaryzacji procesów i zmian zachodzących w populacjach.....	7
2.1.3. Metodyki inwentaryzacji zagrożeń.....	8
2.2. Inwentaryzacja.....	8
2.2.1. Inwentaryzacja obiektów.....	8
2.2.1.1. Inwentaryzacja stanowisk gatunków gadów.....	8
2.2.1.2. Inwentaryzacja siedlisk gadów.....	14
2.2.1.3. Inwentaryzacja obszarów pełniących ważne funkcje dla gadów.....	15
2.2.2. Inwentaryzacja procesów i zmian zachodzących w populacjach.....	16
2.2.3. Inwentaryzacja zagrożeń.....	16
3. Charakterystyka i ocena gadów oraz ich siedlisk.....	17
3.1. Charakterystyka obiektów.....	17
3.1.1. Zbiorcza charakterystyka obiektów.....	17
3.1.1.1. Zbiorcza charakterystyka miejsc występowania gatunków gadów.....	17
3.1.1.2. Zbiorcza charakterystyka gatunków gadów.....	18
3.1.1.3. Zbiorcza charakterystyka siedlisk gadów.....	19
3.1.2. Zbiorcza charakterystyka procesów i zmian zachodzących w populacjach.....	20
3.1.3. Zbiorcza charakterystyka zagrożeń.....	20
3.2. Ocena (waloryzacja).....	20
3.2.1. Ocena obiektów.....	20
3.2.1.1. Ocena gatunków gadów.....	20
3.2.1.2. Ocena siedlisk gadów.....	21
3.2.2. Ocena procesów i zmian zachodzących w populacjach.....	21
3.2.3. Ocena zagrożeń.....	21
3.3. Podsumowanie.....	22
B. OCHRONA GATUNKÓW GADÓW I ICH SIEDLISK.....	23
1. Koncepcja ochrony.....	23
1.1. Dotychczasowa ochrona.....	23
1.2. Zaprojektowana ochrona.....	23
1.3. Monitoring.....	23
1.3.1. Zasady monitoringu gatunków gadów i ich siedlisk.....	23
1.3.2. Zasady monitoringu skuteczności ochrony gatunków gadów i ich siedlisk.....	24
2. Zadania ochronne.....	24
C. ZAŁĄCZNIKI.....	25
1. Mapy.....	25
2. Warstwy geometryczne.....	25

Spis tabel

Tabela nr 1. Zestawienie i ocena przydatności dostępnych materiałów.....	6
Tabela nr 2. Zestawienie zakresu uzupełniających prac inwentaryzacyjnych.....	7
Tabela nr 3. Zestawienie metodyki inwentaryzacji gatunków gadów.....	7
Tabela nr 4. Zestawienie metodyki inwentaryzacji procesów i zmian zachodzących w populacjach.....	7
Tabela nr 5. Zestawienie metodyki inwentaryzacji zagrożeń.....	8
Tabela nr 6. Zestawienie inwentaryzacji stanowisk gadów.....	8
Tabela nr 7. Zestawienie fotografii gatunków.....	14
Tabela nr 8. Zestawienie siedlisk gadów.....	14
Tabela nr 9. Zestawienie fotografii siedlisk.....	15
Tabela nr 10. Zestawienie inwentaryzacji obszarów o różnych funkcjach.....	15
Tabela nr 11. Zestawienie fotografii funkcji.....	16
Tabela nr 12. Zestawienie procesów i zmian zachodzących w populacjach gadów.....	16
Tabela nr 14. Zestawienie fotografii zagrożeń.....	17

Spis treści

Tabela nr 15. Zestawienie miejsc występowania gatunków gadów.....	17
Tabela nr 16. Zestawienie zbiorcze inwentaryzacji gatunków gadów.....	18
Tabela nr 17. Zestawienie zbiorcze siedlisk gadów.....	19
Tabela nr 18. Zbiorcze zestawienie procesów i zmian zachodzących w populacjach.....	20
Tabela nr 19. Zbiorcze zestawienie zagrożeń dotyczących gatunków gadów.....	20
Tabela nr 20. Zestawienie waloryzacji gatunków gadów i podstawy waloryzacji.....	20
Tabela nr 21. Zestawienie ocen siedlisk gadów	21
Tabela nr 22. Zestawienie ocen procesów i zmian.....	21
Tabela nr 23. Zestawienie ocen zagrożeń.....	21
Tabela nr 24. Zestawienie oceny stanu ochrony gatunków gadów i ich siedlisk.....	22
Tabela nr 25. Zestawienie dotychczasowych sposobów ochrony i ich ocena.....	23
Tabela nr 26. Zestawienie przedmiotów, celów, priorytetów, stref i sposobów ochrony.....	23
Tabela nr 27. Zestawienie fotografii sposobów ochrony.....	23
Tabela nr 28. Zestawienie zasad monitoringu gatunków gadów i ich siedlisk.....	23
Tabela nr 29. Zestawienie zasad monitoringu skuteczności ochrony gatunków gadów i ich siedlisk.....	24
Tabela nr 30. Zestawienie zadań ochronnych.....	24

Spis map

Mapa nr 1. Mapa inwentaryzacyjna stanowisk gatunków gadów w latach 2009-2010.....	25
Mapa nr 2. Mapa lokalizacji zadań ochronnych.....	25

Spis warstw geometrycznych

Warstwa nr 1. Obszary pełniące ważne funkcje dla gadów (GADY_OBSZARY_PELN_FUNK)	25
Warstwa nr 2. Inwentaryzacja zagrożeń (GADY_INW_ZAGR).....	25
Warstwa nr 3. Miejsca występowania gadów (GADY_MIEJSCA_WYSTEP).....	25

Wprowadzenie

Plan Ochrony Bieszczadzkiego Parku Narodowego jest dokumentem technicznym, w którym określone zostały zasady postępowania ochronnego w stosunku do jego wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych na okres 20-tu lat. W najprostszym ujęciu plan odpowiada na pytania: co?, gdzie?, kiedy? i jak? wykonywać, aby osiągnąć założone cele.

Zanim jednak plan ochrony parku powstanie, najpierw należy dokonać analizy wszystkich cennych elementów parku opracowując operaty tematyczne. Konstrukcja każdego z operatów tematycznych jest logicznym wywodem dostosowanym do wymogów obowiązującego prawa, który w sposób wyczerpujący uzasadnia jego końcowe wnioski. Odzwierciedla również przebieg prac inwentaryzacyjnych, studialnych i projektowych.

Ogólny układ poszczególnych operatów

1. Charakterystyka:

a) Dotychczasowe rozpoznanie:

- ◆ Zestawienie istniejących materiałów.
- ◆ Analiza i ocena przydatności istniejących materiałów.
- ◆ Określenie zakresu uzupełniających prac inwentaryzacyjnych.

b) Inwentaryzacja:

- ◆ Metodyka inwentaryzacji (przedmiotów ochrony, procesów i zagrożeń).
- ◆ Inwentaryzacja (przedmiotów ochrony, procesów i zagrożeń).

c) Zbiorcza charakterystyka:

- ◆ Zbiorcza charakterystyka (przedmiotów ochrony, procesów i zagrożeń).
- ◆ Ocena (przedmiotów ochrony, procesów i zagrożeń).

2. Ochrona:

a) Koncepcja ochrony:

- ◆ Dotychczasowa ochrona:
  - Zestawienie dotychczasowych sposobów ochrony.
  - Analiza i ocena skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony.
- ◆ Zaprojektowana ochrona (przedmioty ochrony, cele ochrony, priorytety ochrony, strefy ochrony, sposoby ochrony).
- ◆ Monitoring:
  - Zasady monitoringu obiektów.
  - Zasady monitoringu skuteczności ochrony.

b) Zadania ochronne (rodzaje zadań ochronnych, lokalizacja zadań ochronnych, czas i intensywność wykonania zadań ochronnych, sposoby wykonania zadań ochronnych).

Marcin Czerny
KRAMEKO sp. z o.o.

A. CHARAKTERYSTYKA GADÓW

1. Dotychczasowe rozpoznanie

1.1. Analiza dostępnych materiałów i ocena ich przydatności

Tabela nr 1. Zestawienie i ocena przydatności dostępnych materiałów

Lp.	Autor	Rok publikacji	Tytuł	Wydawnictwo	Analiza i ocena przydatności do sporządzenia opracowania
1	Głowaciński Z., Profus P., Fijał J., Wuczyński A.	1995 (mskr.)	Płazy i gady Bieszczadzkiego Parku Narodowego i jego otoczenia	Plan ochrony BdPN. Dokumentacja naukowa BdPN, Ustrzyki Dolne s 1-37.	Bardzo przydatny manuskrypt przy sporządzaniu tego operatu. Zawiera znaczną wiedzę o występowaniu, rozmieszczeniu horyzontalnym i wertykalnym płazów w Bieszczadach Polskich w tym w BdPN. Dane zebrano dla potrzeb opracowania pierwszego Planu Ochrony BdPN
2	Głowaciński Z., Profus P., Fijał J.	1995 (wyd. w 1996)	Herpetofauna Bieszczadów Polskich i jej ochrona	Roczniki Bieszczadzkie 4: 264-270.	Przydatna przy sporządzaniu planu ochrony. Zawiera oryginalne dane odnośnie płazów zebranych dla potrzeb opracowania pierwszego Planu Ochrony BdPN
3	Głowaciński Z. (red.).	2001	Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kręgowce.	Państw. Wyd. Rolnicze i Leśne, Warszawa	Przydatna przy sporządzaniu planu ochrony fauny BdPN; są w niej omówione rzadkie i zagrożone taksony zwierząt m. in. zasiedlające BdPN
4	Hachtel M., Schumann M., Thiesmeier B., Weddeling K. (eds.)	2009	Methoden der Feldherpetologie	Laurenti-Verlag, Bielefeld	Pozycja przydatna przy sporządzaniu planu ochrony fauny BdPN; bardzo ważna praca metodyczna. Omówione w niej są najnowsze techniki badawcze, w tym dotyczące sposobów rejestracji gatunków, odłowów (dorosłych i larw) i genetyki
5	Głowaciński Z., Rafiński J. (red.)	2003	Atlas płazów i gadów Polski. Status-Rozmieszczenie-Ochrona	GIOŚ, Warszawa-Kraków	Przydatna; omówione w niej jest: status i rozmieszczenie wszystkich taksonów w Polsce; m. in. rzadkie i zagrożone taksony płazów
6	Szyndlar Z.	1980	Herpetofauna Bieszczadów Zachodnich	Acta zool. cracov. 24, 6: 299-336.	Praca o charakterze inwentaryzacyjnym, w której wymienione są gatunki i stanowiska płazów zasiedlających Bieszczady. Wyniki pracy przydatne są w badaniach porównawczych
7	Juszczak W.	1987	Płazy i gady krajowe, t. 1-3. (Wyd. II)	PWN, Warszawa.	Podstawowa monografia o płazach krajowych. Wspomniane w niej są nieliczne stanowiska płazów w Bieszczadach
8	Grodziński W.	1957	Materiały do fauny kręgowców Bieszczad Zachodnich	Zesz. Nauk. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Zool., 10: 177-221.	Pierwsza konkretna praca, w której wymienione są gatunki i stanowiska płazów zasiedlających Bieszczady. Wyniki pracy przydatne w badaniach porównawczych
9	Błażuk J.	2004	Herpetofauna doliny Sanu pod Otrytem i terenów przyległych (Bieszczady Zachodnie) Część I. Płazy.	Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody 23, 4: 581-606.	Praca przydatna. Studium o horyzontalnym i pionowym rozmieszczeniu gatunków oraz zgrupowaniach płazów pod pasmem Otrytu w Bieszczadach
10	Błażuk J.	2009	Waloryzacja herpetofauny doliny Sanu pod Otrytem i terenów przyległych w Bieszczadach Zachodnich	Słupskie Prace Biologiczne 4: 19-30.	W pracy przedstawiona została waloryzacja fauny płazów i gadów doliny Sanu pod Otrytem i terenów przyległych. Praca przydatna

1.2. Zakres uzupełniających prac inwentaryzacyjnych

Tabela nr 2. Zestawienie zakresu uzupełniających prac inwentaryzacyjnych

Lp.	Przedmiot inwentaryzacji	Zakres uzupełniających prac inwentaryzacyjnych
1	Jaszczurki (zwinka, żyworodna, padalec)	Penetracje terenowe polegające na przeszukiwaniu potencjalnych miejsc występowania wymienionych gatunków jaszczurek na obszarze BdPN. Ustalenie statusu i zagrożeń poszczególnych gatunków i sporządzenie mapek rozmieszczenia
2	Węże (Eskulapa, gniewosz plamisty, żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny)	Penetracje terenowe polegające na przeszukiwaniu potencjalnych miejsc występowania wymienionych gatunków węży na obszarze BdPN. Ustalenie statusu i zagrożeń poszczególnych gatunków i sporządzenie mapek rozmieszczenia
3	Miejsca występowania gadów	Pełna inwentaryzacja miejsc występowania gadów ze szczególnym uwzględnieniem miejsc rozrodu na terenie całego BdPN

2. Bieżąca inwentaryzacja

2.1. Metodyki inwentaryzacji

2.1.1. Metodyki inwentaryzacji gatunków gadów

Tabela nr 3. Zestawienie metodyki inwentaryzacji gatunków gadów

Lp.	Gatunek, grupa gatunków	Miejsce inwentaryzacji	Czas i intensywność inwentaryzacji	Metoda inwentaryzacji	Szczegółowy opis metody inwentaryzacji
1	Jaszczurki (zwinka, żyworodna, padalec)	Połoniny, łąki, zakrzewienia, brzegi lasów, drogi na obszarze całego parku	Od kwietnia 2009 do czerwca 2010	Spis obserwowanych zwierząt dorosłych i młodych (żywych i martwych)	Wizualne wyszukiwanie zwierząt; lustracja terenu, poszukiwania pod pniami, kamieniami, nad potokami, na drogach (rozjechane przez pojazdy kołowe) oraz na szlakach turystycznych (zabite osobniki)
2	Węże (Eskulapa, gniewosz plamisty, żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny)	Połoniny, łąki, zakrzewienia, brzegi lasów, drogi na obszarze całego parku	Od kwietnia 2009 do czerwca 2010	Spis obserwowanych zwierząt dorosłych i młodych (żywych i martwych), wylinki	Wizualne wyszukiwanie zwierząt; lustracja terenu, poszukiwania pod pniami, stogami siana, deskami, kamieniami, nad potokami, na drogach (rozjechane przez pojazdy kołowe) oraz na szlakach turystycznych (zabite osobniki)

2.1.2. Metodyki inwentaryzacji procesów i zmian zachodzących w populacjach

Tabela nr 4. Zestawienie metodyki inwentaryzacji procesów i zmian zachodzących w populacjach

Lp.	Proces lub zmiana	Miejsce inwentaryzacji	Czas i intensywność inwentaryzacji	Metoda inwentaryzacji	Szczegółowy opis metody inwentaryzacji
1	Wszystkie procesy i zmiany	Wszystkie miejsca inwentaryzacji gadów	Od kwietnia 2009 do czerwca 2010	Porównanie danych archiwalnych z aktualnymi	Znalezienie danych archiwalnych i porównanie ich z danymi bieżącymi

2.1.3. Metodyki inwentaryzacji zagrożeń

Tabela nr 5. Zestawienie metodyk inwentaryzacji zagrożeń

Lp.	Zagrożenie	Miejsce inwentaryzacji	Czas i intensywność inwentaryzacji	Metoda inwentaryzacji	Szczegółowy opis metody inwentaryzacji
1	Wszystkie zagrożenia	Szlaki turystyczne, drogi i szosy, łąki kośne, łągi	Rejestracja przy każdym pobycie w terenie od kwietnia 2009 do czerwca 2010	Obserwacje wizualne	Rejestracja i liczenie przejechanych, poranionych i martwych osobników

2.2. Inwentaryzacja

2.2.1. Inwentaryzacja obiektów

2.2.1.1. Inwentaryzacja stanowisk gatunków gadów

Mapa nr 1. Mapa inwentaryzacyjna stanowisk gatunków gadów w latach 2009-2010 (w załącznikach)

Tabela nr 6. Zestawienie inwentaryzacji stanowisk gadów

Nr ob.	Gatunek	Data	Licz.	Rodzaj obserwacji	Siedlisko	Zachowanie	Wiek	Osoba	Archiwum
1	Wąż Eskulapa	7.06.2010	1	Martwy	Mozaika łąk i zakrzewień	-	Dorosły	M. Krzyżański	-
2	Wąż Eskulapa	Lato 2009	1	Bezpośrednia	Mozaika łąk i zakrzewień	-	Dorosły	K. Krysta	-
3	Wąż Eskulapa	1995	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszczał się	Dorosły	W. Śmietana	A
4	Żmija zygzakowata	29.03.2010	1	Bezpośrednia	Łąka	Siedzi bez ruchu	Dorosły	P. Profus, T. Profus	-
5	Żmija zygzakowata	Lato 2008	-	Bezpośrednia	Torfowisko	Siedzi bez ruchu	Dorosły	A. Koczur	A
6	Żmija zygzakowata	15.07.2009	1	Martwy	Łąka	-	Dorosły	A. Kalemba	-
7	Żmija zygzakowata	15.07.2009	1	Bezpośrednia	Torfowisko	Siedzi bez ruchu	Dorosły	A. Koczur	-
8	Żmija zygzakowata	15.07.2010	1	Bezpośrednia	Łąka	Siedzi bez ruchu	Dorosły	A. Koczur	-
9	Żmija zygzakowata	10.07.2010	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorosły	A. Kalemba, J. Korzeniak	-
10	Żmija zygzakowata	10.06.2007	1	Bezpośrednia	Łąka	Siedzi bez ruchu	Dorosły	A. Kalemba	A
11	Żmija zygzakowata	10.07.2009	3	Bezpośrednia	Łąka	Siedzi bez ruchu	Dorosły	A. Kalemba	-
12	Żmija zygzakowata	6.07.2009	1	Bezpośrednia	Zakrzewienia	Siedzi bez ruchu	Dorosły	A. Kalemba	-
13	Żmija zygzakowata	21.05.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Siedzi bez ruchu	Dorosły	P. Profus	-
14	Żmija zygzakowata	12.06.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorosły	A. Kalemba	-
15	Żmija zygzakowata	29.06.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorosły	G. Szewczyk	-
16	Żmija zygzakowata	29.06.2009	1	Bezpośrednia	Torfowiska	Siedzi bez ruchu	Dorosły	G. Szewczyk	-
17	Żmija zygzakowata	29.06.2009	2	Bezpośrednia	Mozaika łąk i zadrzewień	Siedzi bez ruchu	Dorosły	G. Szewczyk	-
18	Żmija zygzakowata	23.07.2009	1	Bezpośrednia	Las liściasty	Siedzi bez ruchu	Dorosły	G. Szewczyk	-

A. Charakterystyka gadów

Nr ob.	Gatunek	Data	Licz.	Rodzaj obserwacji	Siedlisko	Zachowanie	Wiek	Osoba	Archiwum
19	Żmija zygzakowata	8.09.2009	1	Bezpośrednia	Połonina	Przemieszcza się	Dorośły	G. Szewczyk	-
20	Żmija zygzakowata	5.05.2009	3	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorośły	G. Szewczyk	-
21	Żmija zygzakowata	12.08.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorośły	G. Szewczyk	-
22	Żmija zygzakowata	10.09.2009	1	Martwa	Torfowisko	-	Dorośły	G. Szewczyk	-
23	Żmija zygzakowata	10.09.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorośły	G. Szewczyk	-
24	Żmija zygzakowata	28.04.2009	1	Bezpośrednia	Zakrzewienia	Przemieszcza się	Dorośły	G. Szewczyk	-
25	Żmija zygzakowata	10.07.2009	3	Bezpośrednia	Łąka	Siedzi bez ruchu	Dorośły	G. Szewczyk	-
26	Żmija zygzakowata	28.04.2009	1	Bezpośrednia	Las mieszany	Siedzi bez ruchu	Dorośły	G. Szewczyk	-
27	Żmija zygzakowata	29.04.2009	1	Bezpośrednia	Zakrzewienia	Siedzi bez ruchu	Dorośły	G. Szewczyk	-
28	Żmija zygzakowata	7.07.2009	1	Bezpośrednia	Zakrzewienia	Siedzi bez ruchu	Dorośły	G. Szewczyk	-
29	Żmija zygzakowata	20.04.2009	1	Martwa	Łąka	-	Dorośły	P. Profus, T. Profus	-
30	Żmija zygzakowata	20.05.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Śpi	Dorośły	P. Profus, T. Profus	-
31	Żmija zygzakowata	7.07.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Siedzi bez ruchu	Dorośły	G. Szewczyk	-
32	Żmija zygzakowata	10.08.2009	1	Bezpośrednia	Las mieszany	Siedzi bez ruchu	Dorośły	G. Szewczyk	-
33	Żmija zygzakowata	10.08.2009	1	Bezpośrednia	Las mieszany	Przemieszcza się	Dorośły	G. Szewczyk	-
34	Żmija zygzakowata	8.05.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Siedzi bez ruchu	Dorośły	G. Szewczyk	-
35	Żmija zygzakowata	8.05.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorośły	G. Szewczyk	-
36	Żmija zygzakowata	18.06.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorośły	G. Szewczyk	-
37	Żmija zygzakowata	21.07.2009	1	Bezpośrednia	Połonina	Przemieszcza się	Dorośły	G. Szewczyk	-
38	Żmija zygzakowata	10.06.2009	1	Bezpośrednia	Mozaika łąk i zadrzewień	Przemieszcza się	Dorośły	G. Szewczyk	-
39	Żmija zygzakowata	10.06.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorośły	G. Szewczyk	-
40	Żmija zygzakowata	10.06.2009	1	Bezpośrednia	Mozaika łąk i zadrzewień	Przemieszcza się	Dorośły	G. Szewczyk	-
41	Żmija zygzakowata	4.08.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorośły	P. Profus	-
42	Żmija zygzakowata	4.08.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorośły	P. Profus	-
43	Żmija zygzakowata	4.08.1991	2	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Młody	A. Wuczyński	A
44	Żmija zygzakowata	6.05.1993	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorośły	A. Wuczyński	A
45	Żmija zygzakowata	30.07.1994	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorośły	A. Wuczyński	A

A. Charakterystyka gadów

Nr ob.	Gatunek	Data	Licz.	Rodzaj obserwacji	Siedlisko	Zachowanie	Wiek	Osoba	Archiwum
46	Żmija zygzakowata	28.04.2009	1	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	Przemieszcza się	Dorosły	P. Profus	-
47	Żmija zygzakowata	28.04.2009	1	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	Przemieszcza się	Dorosły	P. Profus	-
48	Zaskroniec zwyczajny	23.07.2009	1	Bezpośrednia	Las mieszany	Siedzi bez ruchu	Dorosły	G. Szewczyk	-
49	Zaskroniec zwyczajny	6.05.2009	1	Bezpośrednia	Rów przydrożny	Żeruje	Dorosły	G. Szewczyk	-
50	Zaskroniec zwyczajny	6.05.2009	1	Bezpośrednia	Oczko wodne	Żeruje	Dorosły	G. Szewczyk	-
51	Zaskroniec zwyczajny	21.04.2009	1	Bezpośrednia	Rozlewisko	Żeruje	Dorosły	G. Szewczyk	-
52	Zaskroniec zwyczajny	21.04.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorosły	G. Szewczyk	-
53	Zaskroniec zwyczajny	10.07.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorosły	G. Szewczyk	-
54	Zaskroniec zwyczajny	10.07.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorosły	G. Szewczyk	-
55	Zaskroniec zwyczajny	17.06.2009	1	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	Przemieszcza się	Dorosły	G. Szewczyk	-
56	Zaskroniec zwyczajny	17.06.2009	1	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	Przemieszcza się	Dorosły	G. Szewczyk	-
57	Zaskroniec zwyczajny	17.06.2009	1	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	Siedzi bez ruchu	Dorosły	G. Szewczyk	-
58	Zaskroniec zwyczajny	17.06.2009	1	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	Przemieszcza się	Dorosły	G. Szewczyk	-
59	Zaskroniec zwyczajny	8.05.2009	1	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	Siedzi bez ruchu	Dorosły	G. Szewczyk	-
60	Zaskroniec zwyczajny	18.07.1993	1	Bezpośrednia	Oczko wodne	Żeruje	Dorosły	J. Fijał	A
61	Zaskroniec zwyczajny	9.06.1994	1	Bezpośrednia	Pobocze drogi	Przemieszcza się	Dorosły	J. Fijał, Z. Głowaciński	A
62	Zaskroniec zwyczajny	9.06.1994	2	Bezpośrednia	Rów przydrożny	Żeruje	Dorosły	J. Fijał, Z. Głowaciński	A
63	Zaskroniec zwyczajny	18.07.1993	1	Bezpośrednia	Rów przydrożny	Żeruje	Młody	J. Fijał, Z. Głowaciński P. Profus	A
64	Zaskroniec zwyczajny	2003	1	Bezpośrednia	Oczko wodne	Żeruje	Dorosły	M. Holly	A
65	Zaskroniec zwyczajny	Lato 2009	1	Bezpośrednia	Łąka	Przemieszcza się	Dorosły	A. Koczur	-
66	Zaskroniec zwyczajny	1.05.2005	2	Bezpośrednia	Rozlewisko	Pływają	Dorosły	J. Korzeniak	A
67	Zaskroniec zwyczajny	Kwiecień-czerwiec 2009	30	Bezpośrednia	Siedlisko ruderalne	-	-	P. Profus, T. Profus, M. Profus, A. Morawski	-
68	Zaskroniec zwyczajny	28.05.2009	1	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	Przemieszcza się	Dorosły	P. Profus	-
69	Jaszczurka żyworodna	8.09.2009	1	Bezpośrednia	Połonina	-	-	G. Szewczyk	-
70	Jaszczurka żyworodna	8.09.2009	3	Bezpośrednia	Połonina	-	-	G. Szewczyk	-
71	Jaszczurka żyworodna	8.09.2009	2	Bezpośrednia	Połonina	-	-	G. Szewczyk	-

A. Charakterystyka gadów

Nr ob.	Gatunek	Data	Licz.	Rodzaj obserwacji	Siedlisko	Zachowanie	Wiek	Osoba	Archiwum
72	Jaszczurka żyworodna	8.09.2009	2	Bezpośrednia	Połonina	-	-	G. Szewczyk	-
73	Jaszczurka żyworodna	8.09.2009	4	Bezpośrednia	Połonina	-	-	G. Szewczyk	-
74	Jaszczurka żyworodna	9.09.2009	7	Bezpośrednia	Połonina	-	-	G. Szewczyk	-
75	Jaszczurka żyworodna	28.04.2009	10	Bezpośrednia	Łąka	-	-	G. Szewczyk	-
76	Jaszczurka żyworodna	21.04.2009	2	Bezpośrednia	Łąka	-	-	G. Szewczyk	-
77	Jaszczurka żyworodna	28.04.2009	3	Bezpośrednia	Łąka	-	-	G. Szewczyk	-
78	Jaszczurka żyworodna	10.07.2009	6	Bezpośrednia	Łąka	-	-	G. Szewczyk	-
79	Jaszczurka żyworodna	29.04.2009	11	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	-	-	G. Szewczyk	-
80	Jaszczurka żyworodna	7.07.2009	6	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	-	-	G. Szewczyk	-
81	Jaszczurka żyworodna	7.07.2009	7	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	-	-	G. Szewczyk	-
82	Jaszczurka żyworodna	7.07.2009	15	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	-	-	G. Szewczyk	-
83	Jaszczurka żyworodna	16.09.2009	40	Bezpośrednia	Połonina	-	-	G. Szewczyk	-
84	Jaszczurka żyworodna	16.09.2009	20	Bezpośrednia	Połonina	-	-	G. Szewczyk	-
85	Jaszczurka żyworodna	7.05.2009	3	Bezpośrednia	Łąka	-	-	G. Szewczyk	-
86	Jaszczurka żyworodna	24.04.2009	3	Bezpośrednia	Łąka	-	-	G. Szewczyk	-
87	Jaszczurka żyworodna	24.04.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	-	-	G. Szewczyk	-
88	Jaszczurka żyworodna	7.05.2009	3	Bezpośrednia	Łąka	-	-	G. Szewczyk	-
89	Jaszczurka żyworodna	8.05.2009	1	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	-	-	G. Szewczyk	-
90	Jaszczurka żyworodna	8.05.2009	3	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	-	-	G. Szewczyk	-
91	Jaszczurka żyworodna	21.07.2009	8	Bezpośrednia	Połonina	-	-	G. Szewczyk	-
92	Jaszczurka żyworodna	28.04.2009	10	Bezpośrednia	Las liściasty	-	-	G. Szewczyk	-
93	Jaszczurka żyworodna	20.08.2009	2	Bezpośrednia	Stos desek	-	-	P. Profus	-
93	Jaszczurka żyworodna	20.06.1993	6	Bezpośrednia	Zakrzewienia	-	-	P. Profus, J. Fijał	A
94	Jaszczurka żyworodna	28.08.2009	1	Bezpośrednia	Zakrzewienia	-	-	P. Profus	-
94	Jaszczurka żyworodna	22.06.1993	6	Bezpośrednia	Zakrzewienia	-	-	P. Profus, J. Fijał	A
95	Jaszczurka żyworodna	24.04.2009	2	Bezpośrednia	Pień drzewa	-	-	P. Profus	-
95	Jaszczurka żyworodna	30.04.1994	4	Bezpośrednia	Zakrzewienia	-	-	P. Profus, J. Fijał	A

A. Charakterystyka gadów

Nr ob.	Gatunek	Data	Licz.	Rodzaj obserwacji	Siedlisko	Zachowanie	Wiek	Osoba	Archiwum
96	Jaszczurka żyworodna	18.05.2009	3	Bezpośrednia	Pobocze drogi	-	-	P. Profus	-
96	Jaszczurka żyworodna	30.04.1994	2	Bezpośrednia	Pobocze drogi	-	-	P. Profus, J. Fijał	A
97	Jaszczurka żyworodna	18.05.2009	3	Bezpośrednia	Pobocze drogi	-	-	P. Profus	-
97	Jaszczurka żyworodna	30.04.1994	5	Bezpośrednia	Pobocze drogi	-	-	P. Profus, J. Fijał	A
98	Jaszczurka żyworodna	18.05.2009	1	Bezpośrednia	Wiata	-	-	P. Profus	-
98	Jaszczurka żyworodna	30.04.1994	3	Bezpośrednia	Wiata	-	-	P. Profus, J. Fijał	A
99	Jaszczurka żyworodna	22.04.2009	4	Bezpośrednia	Nasyp kolejki	-	-	P. Profus	-
99	Jaszczurka żyworodna	29.04.1994	6	Bezpośrednia	Nasyp kolejki	-	-	P. Profus, J. Fijał	A
100	Jaszczurka żyworodna	22.04.2009	2	Bezpośrednia	Nasyp kolejki	-	-	P. Profus	-
100	Jaszczurka żyworodna	29.04.1994	4	Bezpośrednia	Nasyp kolejki	-	-	P. Profus, J. Fijał	A
101	Jaszczurka żyworodna	22.04.2009	2	Bezpośrednia	Nasyp kolejki	-	-	P. Profus	-
101	Jaszczurka żyworodna	29.04.1994	7	Bezpośrednia	Nasyp kolejki	-	-	P. Profus, J. Fijał	A
102	Jaszczurka żyworodna	21.05.1993	4	Bezpośrednia	Ścieżka leśna	-	-	P. Profus, J. Fijał, Z. Glowaciński	A
103	Jaszczurka żyworodna	21.05.1993	5	Bezpośrednia	Ścieżka leśna	-	-	P. Profus, J. Fijał, Z. Glowaciński	A
104	Jaszczurka żyworodna	21.05.1993	3	Bezpośrednia	Ścieżka leśna	-	-	P. Profus, J. Fijał, Z. Glowaciński	A
105	Jaszczurka żyworodna	22.08.2009	2	Bezpośrednia	Połonina	-	-	P. Profus, T. Profus	-
106	Jaszczurka żyworodna	22.08.2009	4	Bezpośrednia	Zakrzewienia	-	-	P. Profus, T. Profus	-
107	Jaszczurka żyworodna	9.05.1993	5	Bezpośrednia	Zakrzewienia	-	-	P. Profus, J. Fijał	A
108	Jaszczurka żyworodna	21.06.1993	2	Bezpośrednia	Buczyna	-	-	P. Profus, J. Fijał, Z. Glowaciński	A
109	Jaszczurka żyworodna	28.03.2010	2	Bezpośrednia	Zakrzewienia	-	-	P. Profus, J. Fijał	-
110	Jaszczurka żyworodna	28.03.2010	4	Bezpośrednia	Zakrzewienia	-	-	P. Profus, J. Fijał	-
111	Jaszczurka żyworodna	9.05.1993	6	Bezpośrednia	Zakrzewienia	-	-	P. Profus, J. Fijał	A
112	Jaszczurka żyworodna	21.05.1993	3	Bezpośrednia	Kamieniołom	-	-	P. Profus, J. Fijał, Z. Glowaciński	A
112	Jaszczurka żyworodna	21.08.2009	2	Bezpośrednia	Kamieniołom	-	-	P. Profus, T. Profus	-

A. Charakterystyka gadów

Nr ob.	Gatunek	Data	Licz.	Rodzaj obserwacji	Siedlisko	Zachowanie	Wiek	Osoba	Archiwum
113	Jaszczurka żyworodna	1.08.1994	1	Bezpośrednia	Łąka	-	-	P. Profus, J. Fijał, Z. Głowaciński	A
114	Jaszczurka żyworodna	22.05.1994	5	Bezpośrednia	Zakrzewienie	-	-	P. Profus, J. Fijał, Z. Głowaciński	A
115	Jaszczurka żyworodna	18.06.2009	2	Bezpośrednia	Stos desek	-	-	P. Profus, T. Profus	-
116	Jaszczurka żyworodna	19.05.1995	2	Bezpośrednia	Łąka	-	-	P. Profus, Z. Głowaciński	A
117	Jaszczurka żyworodna	28.04.2009	1	Bezpośrednia	Olszynka nadpotokowa	-	-	P. Profus	-
118	Jaszczurka zwinka	8.09.2009	1	Bezpośrednia	Połonina	-	Dorośli	G. Szewczyk	-
119	Jaszczurka zwinka	9.09.2009	1	Bezpośrednia	Połonina	-	Dorośli	G. Szewczyk	-
120	Jaszczurka zwinka	21.04.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	-	Dorośli	G. Szewczyk	-
121	Jaszczurka zwinka	21.04.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	-	Dorośli	G. Szewczyk	-
121	Jaszczurka zwinka	14.05.1994	1	Bezpośrednia	Łąka	-	Dorośli	P. Profus, J. Fijał	A
122	Jaszczurka zwinka	21.04.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	-	Dorośli	G. Szewczyk	-
123	Jaszczurka zwinka	28.04.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	-	Dorośli	G. Szewczyk	-
124	Jaszczurka zwinka	17.06.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	-	Dorośli	G. Szewczyk	-
125	Jaszczurka zwinka	7.05.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	-	Dorośli	G. Szewczyk	-
126	Jaszczurka zwinka	21.07.2009	1	Bezpośrednia	Połonina	-	Dorośli	G. Szewczyk	-
127	Jaszczurka zwinka	21.07.2009	1	Bezpośrednia	Połonina	-	Dorośli	G. Szewczyk	-
128	Jaszczurka zwinka	14.05.1994	1	Bezpośrednia	Nasyp drogi	-	Dorośli	P. Profus	A
128	Jaszczurka zwinka	20.08.2009	1	Bezpośrednia	Nasyp drogi	-	Dorośli	P. Profus	-
129	Jaszczurka zwinka	9.05.1993	5	Bezpośrednia	Nasyp drogi	-	Dorośli	P. Profus, J. Fijał, Z. Głowaciński	A
129	Jaszczurka zwinka	16.05.2009	2	Bezpośrednia	Nasyp drogi	-	Dorośli	P. Profus	-
130	Jaszczurka zwinka	18.06.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	-	Dorośli	P. Profus	-
131	Jaszczurka zwinka	18.06.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	-	Dorośli	P. Profus	-
132	Jaszczurka zwinka	20.08.2009	1	Bezpośrednia	Łąka	-	Dorośli	P. Profus	-
133	Padalec	28.05.2009	1	Bezpośrednia	Droga bita	-	Dorośli	P. Profus, M. Profus	-
134	Padalec	17.05.1995	1	Martwy (upolowany przez myszołowca)	Łąka	-	Dorośli	P. Profus	A

A. Charakterystyka gadów

Nr ob.	Gatunek	Data	Licz.	Rodzaj obserwacji	Siedlisko	Zachowanie	Wiek	Osoba	Archiwum
134	Padalec	18.06.2009	1	Bezpośrednia	Stos desek	-	Dorosły	P. Profus	-
135	Padalec	17.07.1993	1	Bezpośrednia	Droga bita	-	Dorosły	P. Profus, J. Fijał, Z. Głowaciński	A
136	Padalec	19.09.2010	1	Martwy	Droga	-	Dorosły	M. Kalinowski	-

Dokumentacja multimedialna (w załącznikach)

Tabela nr 7. Zestawienie fotografii gatunków

Numer pliku	Tytuł fotografii	Opis
1	Padalec	Osobnik dorosły w Suchych Rzekach
2	Padalec	Osobnik dorosły w Suchych Rzekach
3	Padalec	Osobnik dorosły odmiany turkusowej. Suche Rzeki
4	Jaszczurka zwinka	Dorosły samiec w szacie godowej
5	Jaszczurka zwinka	Dorosły samiec w szacie godowej
6	Jaszczurka żyworodna	Osobnik dorosły. Suche Rzeki
7	Jaszczurka żyworodna	Osobnik jednoroczny. Suche Rzeki
8	Jaszczurka żyworodna	Osobnik dorosły. Połonina Wetlińska
9	Zaskroniec	Osobnik dorosły. Suche Rzeki
10	Zaskroniec	Osobnik dorosły. Suche Rzeki
11	Żmija zygzakowata	Osobnik dorosły odmiany czarnej. Sokoliki
12	Żmija zygzakowata	Osobnik dorosły odmiany brązowej. Suche Rzeki
13	Żmija, zaskroniec i padalec	Suche Rzeki

2.2.1.2. Inwentaryzacja siedlisk gadów

Tabela nr 8. Zestawienie siedlisk gadów

Numer siedliska	Siedlisko
1	Mozaika łąk i zakrzewień
2	Łąka
3	Torfowisko
4	Zakrzewienia
5	Las liściasty
6	Połonina
7	Las mieszany
8	Olszynka nadpotokowa
9	Rów przydrożny
10	Pobocze drogi
11	Siedlisko ruderalne
12	Stos desek
13	Pień drzewa
14	Nasyp kolejki
15	Buczyna
16	Kamieniołom

Dokumentacja multimedialna (w załącznikach)**Tabela nr 9. Zestawienie fotografii siedlisk**

Numer pliku	Tytuł fotografii	Opis
1	Torfowisko	Torfowisko wysokie w Tarnawie Wyżnej
2	Deski i kłody	Siedlisko antropogeniczne w Suchych Rzekach, miejsce bytowania węży i jaszczurek
3	Stos desek	Siedlisko antropogeniczne w Suchych Rzekach, miejsce bytowania zaskrońców
4	Stos desek	Siedlisko antropogeniczne w Suchych Rzekach, miejsce bytowania jaszczurek żyworodnych
5	Stóg siana ze źmiją	Stóg siana z wygrzewającą się źmiją zygzakowatą (lewy dolny róg). Sokoliki
6	Kamieniołom w Terebowcu	Miejsce występowania jaszczurki żyworodnej
7	Połonina Wetlińska	Miejsce występowania jaszczurki żyworodnej i zwinki
8	Łąki	Podmokłe łąki w Sokolikach. Siedlisko żmii zygzakowatej

2.2.1.3. Inwentaryzacja obszarów pełniących ważne funkcje dla gadów**Warstwa nr 1. Obszary pełniące ważne funkcje dla gadów (GADY_OBSZARY_PELN_FUNK) (w załącznikach)****Tabela nr 10. Zestawienie inwentaryzacji obszarów o różnych funkcjach**

Nr obszaru funkcjonalnego	Gatunek	Funkcje obszarów
1	Jaszczurka żyworodna, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Miejsce stałego przebywania (rozrodu, wygrzewania się, żerowania, zimowania, schronienia)
2	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	
3	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	
4	Jaszczurka zwinka, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	
5	Jaszczurka żyworodna, Padalec, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	
6	Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	

Dokumentacja multimedialna (w załącznikach)**Tabela nr 11. Zestawienie fotografii funkcji**

Numer pliku	Tytuł fotografii	Opis
1	Noclegowisko węży	Betonowy dach hydroforni w Suchych Rzekach
2	Miejsce rozrodu zaskrońca	Trociny jako miejsce rozrodu. Suche Rzeki

2.2.2. Inwentaryzacja procesów i zmian zachodzących w populacjach**Tabela nr 12. Zestawienie procesów i zmian zachodzących w populacjach gadów**

Nr procesu lub zmiany	Proces, zmiana	Gatunek	Intensywność zmian	Charakter zmian	Status zmian	Opis	Osoba
1	Zmniejszenie populacji	Żmija zygzakowata	Niska	Sztuczny niekorzystny	Długotrwały	Populacja żmii na terenie BdPN zmniejsza się głównie wskutek prześladowań przez człowieka. Gatunek ten jest stale zabijany, mimo że jest pod całkowitą ochroną. Jeszcze w latach 60-tych występowała „wszędzie”, często w bardzo licznych pojawach	P. Profus

2.2.3. Inwentaryzacja zagrożeń**Warstwa nr 2. Mapa inwentaryzacji zagrożeń (GADY_INW_ZAGR) (w załącznikach)****Tabela nr 13. Zestawienie zagrożeń dla obiektów – gatunków gadów**

Nr zagrożenia	Gatunek	Zagrożenie	Rodzaj zagrożenia *	Status zagrożenia	Opis	Osoba
1	Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Duży nasilający się ruch zmotoryzowany	Zewnętrzne	Istniejące	Ruch kołowy w znacznym stopniu przeszkadza i utrudnia lub uniemożliwia przemieszczanie się gadów i kontakt z innymi populacjami w wyniku zabijania zwierząt. Drogi, a zwłaszcza asfaltowe prowadzą do rozrywania pierwotnych siedlisk, rozczłonkowania biotopów i wzrostu stopnia izolacji pomiędzy populacjami gadów	P. Profus G. Szewczyk
2	Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Wandalizm	Zewnętrzne	Istniejące	Węże i padalec są stale zabijane przez ludzi, zarówno na szlakach turystycznych jak i na drogach (celowe rozjechanie). Bardzo często do zabijania używane są kije a ostatnio metalowe kijki do „nordic walking”, znajdujące się na wyposażeniu coraz większej liczby turystów	P. Profus G. Szewczyk
3	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Kosiarki tarczowe	Zewnętrzne	Potencjalne	Zbyt nisko ustawione tarcze tnące kosiarek kaleczą i zabijają gady	P. Profus G. Szewczyk

Nr zagrożenia	Gatunek	Zagrożenie	Rodzaj zagrożenia *	Status zagrożenia	Opis	Osoba
4	Jaszczurki (zwinka, żyworodna, padalec). Węże (żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny)	Zanik miejsc rozrodu	Zewnętrzne	Potencjalne	W przyszłości mogą wystąpić zmiany spowodowane przez człowieka (przebudowa drzewostanów, rozwój infrastruktury turystycznej), które mogą wpływać na ubożenie siedlisk gadów	G. Szewczyk

Rodzaj zagrożenia*:

- zagrożenie wewnętrzne = najczęściej zagrożenie naturalne
- zagrożenie zewnętrzne = zagrożenie antropogeniczne

Dokumentacja multimedialna (w załącznikach)**Tabela nr 14. Zestawienie fotografii zagrożeń**

Numer pliku	Tytuł fotografii	Opis
1	Śmiertelność na drogach	Przejechana żmija zygzakowata. Wetlina Osada
2	Śmiertelność na drogach	Przejechana żmija zygzakowata. Wetlina Osada
3	Śmiertelność na drogach	Przejechana żmija zygzakowata. BdPN
4	Śmiertelność na drogach	Przejechana młoda żmija zygzakowata. BdPN
5	Śmiertelność na drogach	Przejechany padalec. Ustrzyki Górne obok dyrekcji BdPN
6	Śmiertelność na drogach	Przejechany zaskroniec. BdPN
7	Kratka	Niezabezpieczona studzienka przydomowa. Wołosate

Żmija zygzakowata była prawdopodobnie około pół wieku temu liczniejsza niż obecnie. np. podczas sianokosów w 1955 roku jeden człowiek zebrał koło Stuposian aż 300 sztuk skórek. W okolicy torfowiska „Wołosate” w 1962 roku łowione były przez pana Radziwonika liczne żmije dla ogrodów zoologicznych i do innych celów.

3. Charakterystyka i ocena gadów oraz ich siedlisk**3.1. Charakterystyka obiektów****3.1.1. Zbiorcza charakterystyka obiektów****3.1.1.1. Zbiorcza charakterystyka miejsc występowania gatunków gadów****Warstwa nr 3. Miejsca występowania gadów (GADY_MIEJSCA_WYSTEP) (w załącznikach)****Tabela nr 15. Zestawienie miejsc występowania gatunków gadów**

Nr obiektu	Gatunek	Opis miejsca	Osoba
1	Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Dolny odcinek doliny Górnej Solinki oraz Wetlinki pomiędzy Wetliną a Osadą. Siedliska leśne (buczyny i olszynki nadpotokowe), łąki kośne i zarastające, zakrzewienia, nasypy kolejowe oraz stawy bobrowe	P. Profus G. Szewczyk
2	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Połudnowo-wschodnie stoki Połoniny Wetlińskiej oraz odcinek doliny potoku Nasiczańskiego (koło Brzegów Górnych). Siedliska leśne (buczyny i olszynki nadpotokowe), zarastające łąki, jałowcowiska	P. Profus G. Szewczyk
3	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Żmija zygzakowata	Południowe stoki i szczytowa część Połoniny Caryńskiej oraz tereny od schroniska („Pod Małą Rawką”) do przełęczki Wyżniańskiej. Siedliska leśne (buczyny), zarastające i kośne łąki, jałowcowiska	P. Profus G. Szewczyk
4	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Żmija zygzakowata	Łąki na terenie dawnej wsi Caryńskie (południowe stoki Magury Stuposiańskiej). Siedliska łąkowe, zadrzewienia, olszynki nadpotokowe	P. Profus G. Szewczyk

A. Charakterystyka gadów

Nr obiektu	Gatunek	Opis miejsca	Osoba
5	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Dolina Wołosatki i Wołosatego. Siedliska łąkowe (łąki kośne, zarastające), olszynki nadpotokowe, buczyny, zadrzewienia i zakrzewienia, torfowisko oraz liczne oczka wodne i rozlewiska	P. Profus G. Szewczyk
6	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Przełęcz Bukowska, Rozsypaniec i Halicz. Głównie połoniny (z licznymi wychodniami skalnymi) i w mniejszym stopniu lasy (buczyny i las mieszany)	P. Profus G. Szewczyk
7	Żmija zygzakowata	Dolina Górnego Sanu - okolice Tarnawy Wyżnej i Sokolików. Łąki kośne i zarastające (często wilgotne), liczne torfowiska oraz oczka wodne, zakrzewienia	P. Profus G. Szewczyk
8	Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulap, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Suche Rzeki. Łąki, zadrzewienia, dolina potoku Suchego (olszynki nadpotokowe), siedliska ruderalne wokół stacji BdPN	P. Profus G. Szewczyk

3.1.1.2. Zbiorcza charakterystyka gatunków gadów

Tabela nr 16. Zestawienie zbiorcze inwentaryzacji gatunków gadów

Lp.	Gatunek	Liczebność	Szacowana liczebność	Informacje dodatkowe
1	Wąż Eskulapa	-	0-5	Bliżej nieoszacowana i silnie przetrzebiona kolonia tego bardzo rzadkiego u nas węża leży w dolinie Sanu między Zalewem Solińskim a Dwernikiem (stwierdzono tu 76 osobników – 39 dorosłych i 37 młodych). W granicach parku wykazany ostatnio na 3 stanowiskach (Suche Rzeki, Ustrzyki Górne, Wetlina Osada). Prawdopodobnie jeszcze kilka osobników może bytować w granicach BdPN
2	Żmija zygzakowata	Niemożliwa do ustalenia nawet w przybliżeniu	-	Najliczniejszy gatunek węża w Bieszczadach i w BdPN. Notowana od najniższych położeń po najwyższe szczyty (Tarnica 1346m). Około pół wieku temu była prawdopodobnie liczniejsza niż obecnie. Z kilku odmian barwnych najpospolitszą w BdPN jest odmiana brązowa (ok. 605 obserwowanych osobników). Odmiana srebrzysta jest prawie dwukrotnie mniej liczna (ok. 30%), a najrzadziej spotyka się osobniki odmiany czarnej i granatowej (ok. 10%)
3	Zaskroniec zwyczajny	Niemożliwy do ustalenia nawet w przybliżeniu	-	W całych Bieszczadach i BdPN dość częsty w niższych położeniach i nad wodami. Oprócz typowo ubarwionych osobników spotykano także osobniki melanistyczne (bez żółtej plamy)
4	Jaszczurka zwinka	Niemożliwa do ustalenia nawet w przybliżeniu	-	W BdPN dość pospolita i średnio liczna. Występuje od najniższych położeń do niemal 1300 m n.p.m. (Halicz, Szeroki Wierch, Połonina Wetlińska)
5	Jaszczurka żyworodna	Niemożliwa do ustalenia nawet w przybliżeniu	-	Najczęściej i najliczniej rejestrowany gatunek gada w Bieszczadach i w BdPN. Występuje od najniższych położeń po najwyższe szczyty (Tarnica - 1346 m n.p.m.). Optymalne jej siedliska to południowe stoki gór oraz szczytowe połoniny
6	Padalec	Niemożliwy do ustalenia nawet w przybliżeniu	-	W Bieszczadach gatunek notowany dość często, ale w BdPN bardzo rzadki i to głównie na obrzeżach parku. Stosunkowo rzadko rejestrowana jest odmiana turkusowa <i>A.f. var. Incerta</i>

3.1.1.3. Zbiorcza charakterystyka siedlisk gadów

Tabela nr 17. Zestawienie zbiorcze siedlisk gadów

Lp.	Siedlisko	Gatunek	Informacje dodatkowe
1	Mozaika łąk i zakrzewień	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Optymalne miejsca bytowania jeśli są utrzymane korzystne warunki siedliskowe: dostateczna ilość pokarmu, spokojne miejsca rozrodu oraz dobre warunki nastonecznienia
2	Łąka	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Optymalne miejsca bytowania jeśli są utrzymane korzystne warunki siedliskowe: dostateczna ilość pokarmu, spokojne miejsca rozrodu oraz dobre warunki nastonecznienia
3	Torfowisko	Jaszczurka żyworodna, Padalec, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Dobre siedlisko dla żmii zygzakowatej oraz dla jaszczurki żyworodnej
4	Zakrzewienia	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Są to przede wszystkim doskonałe miejsce schronienia dla większości gatunków gadów. Ważne szczególnie dla węża Eskulapa przebywającego często w zakrzewieniach leśnych
5	Las liściasty	Jaszczurka żyworodna, Padalec, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Dogodne siedlisko dla padalca i zaskrońca
6	Połonina	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Żmija zygzakowata	Optymalne siedlisko dla jaszczurki żyworodnej gdzie osiąga optimum swojego występowania. Na połoninach wykazano najwyższe stwierdzenia zwinki w Polsce
7	Las mieszany	Jaszczurka żyworodna, Padalec, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Wilgotniejsze lasy mieszane lub ich obrzeża są preferowane przez wymienione gatunki
8	Olszynka nadpotokowa	Jaszczurka żyworodna, Padalec, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Dogodne siedlisko dla zaskrońca oraz dla jaszczurki żyworodnej
9	Rów przydrożny	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Występowanie zaskrońca w rowach przydrożnych z uwagi na specjalizację pokarmową związane jest z obecnością płazów, które są podstawowym jego pokarmem. Gdy brak jest w rowach wody stają się miejscem bytowania innych gatunków gadów
10	Pobocze i nasyp drogi	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna	Zwinka jako gatunek wybitnie heliologiczny, zamieszkuje wszelkie cieplejsze pobocza i nasypy. Jaszczurka żyworodna zamieszkuje zwykle nieco wilgotniejsze siedliska
11	Siedlisko ruderalne	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Dobre miejsce bytowania (żerowania, schronienia, zimowania) dla większości gatunków gadów
12	Stos desek	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Dobre miejsce bytowania i ukrycia dla wszystkich jaszczurek i węży

A. Charakterystyka gadów

Lp.	Siedlisko	Gatunek	Informacje dodatkowe
13	Pień drzewa	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Dobre miejsce ukrycia i składania jaj (jeśli pnie są dziuplaste lub zmurszałe) dla jaszczurek i węży
14	Nasyp kolejki	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Zwinka jako gatunek wybitnie heliotermiczny, zamieszkuje wszelkie cieplejsze pobocza i nasypy. Jaszczurka żyworodna zamieszkuje zwykle nieco wilgotniejsze siedliska
15	Buczyna	Jaszczurka żyworodna, Padalec, Zaskroniec zwyczajny,	Brzeg drzewostanów bukowych czasami stwarza dogodne warunki dla bytowania niektórych gatunków gadów
16	Kamieniołom	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Dobre miejsce bytowania (żerowania, schronienia, zimowania) dla większości gatunków gadów

3.1.2. Zbiorcza charakterystyka procesów i zmian zachodzących w populacjach

Tabela nr 18. Zbiorcze zestawienie procesów i zmian zachodzących w populacjach

Lp.	Proces, zmiana	Gatunek	Intensywność zmian	Charakter zmian	Status zmian
1	Zmniejszenie populacji	Żmija zygzakowata	Niska	Sztuczny, niekorzystny	Długotrwały

3.1.3. Zbiorcza charakterystyka zagrożeń

Tabela nr 19. Zbiorcze zestawienie zagrożeń dotyczących gatunków gadów

Lp.	Zagrożenie	Rodzaj zagrożenia	Status zagrożenia
1	Duży, nasilający się ruch zmotoryzowany	Zewnętrzne	Istniejące
2	Wandalizm	Zewnętrzne	Istniejące
3	Kosiarki tarczowe	Zewnętrzne	Potencjalne
5	Zanik miejsc rozrodu	Zewnętrzne	Istniejące

3.2. Ocena (waloryzacja)

3.2.1. Ocena obiektów

3.2.1.1. Ocena gatunków gadów

Tabela nr 20. Zestawienie waloryzacji gatunków gadów i podstawy waloryzacji

Lp.	Gatunek	Wartość	Opis
1	Wąż Eskulapa	Wybitna	1. Wprowadzony do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Kategoria CR (krytycznie zagrożony). 2. IV Załącznik Dyrektywy Siedliskowej 3. Gatunek tarczowy lub parasolowy dla innych gadów europejskich a także dla specyficznych środowisk przyrodniczych
2	Żmija zygzakowata	Średnia	Najpospolitszy wąż w BdPN
3	Zaskroniec zwyczajny	Średnia	W całych Bieszczadach dość częsty
4	Jaszczurka zwinka	Średnia	Dość pospolity (średnio liczny) gatunek w BdPN
5	Jaszczurka żyworodna	Średnia	Najliczniejszy i najczęściej spotykany gatunek gada w BdPN
6	Padalec	Średnia	W Bieszczadach gatunek notowany dość często, ale w BdPN rzadki. Ostatnio odnotowany zaledwie na kilku stanowiskach

3.2.1.2. Ocena siedlisk gadów

Tabela nr 21. Zestawienie ocen siedlisk gadów

Lp.	Siedlisko	Wartość	Opis siedliska
1	Mozaika łąk i zakrzewień	Wysoka	Korzystne siedliska łądowe z dobrymi warunkami troficznymi, licznymi schronieniami. Dobre nasłonecznienie jest podstawą wysokiej reprodukcji m. in. żyworodnej żmii zygzakowatej
2	Łąka	Wysoka	Korzystne siedliska łądowe z dobrymi warunkami troficznymi, licznymi schronieniami np. stogi siana, nory gryzoni
3	Torfowisko	Średnia	Korzystne dla żmii i jaszczurki żyworodnej
4	Zakrzewienia	Średnia	Dobre miejsce schronienia dla jaszczurek i węży
5	Las liściasty	Niska	Czasowe miejsce bytowania
6	Połonina	Średnia	Optymalne siedlisko dla jaszczurki żyworodnej
7	Las mieszany	Niska	Czasowe miejsce bytowania
8	Olszynka nadpotokowa	Średnia	Dogodne siedlisko dla jaszczurki żyworodnej i zaskrońca
9	Rów przydrożny	Średnia	Wypełniony wodą dogodne miejsce żerowania dla zaskrońca; bezwodne zasiedlane są chętnie przez pozostałe gatunki gadów.
10	Pobocze i nasyp drogi	Średnia	Chętnie zasiedlane przez jaszczurki i żmije
11	Siedlisko ruderalne	Bardzo wysoka	Korzystne siedliska łądowe z dobrymi warunkami troficznymi, licznymi schronieniami
12	Stos desek	Średnia	Dogodne miejsce ukrycia dla jaszczurek i węży
13	Pień drzewa	Średnia	Dogodne miejsce ukrycia dla jaszczurek i węży
14	Nasyp kolejki	Średnia	Chętnie zasiedlane przez jaszczurki i żmije
15	Buczyna	Niska	Czasowe miejsce bytowania
16	Kamieniołom	Bardzo wysoka	Dobrze naświetlone zbocza zasiedlane są przez wszystkie gatunki jaszczurek i węży

3.2.2. Ocena procesów i zmian zachodzących w populacjach

Tabela nr 22. Zestawienie ocen procesów i zmian

Lp.	Gatunek	Proces, zmiana	Ocena
1	Żmija zygzakowata	Zmniejszenie populacji	Utwardzenie i asfaltowanie dróg oraz zwiększenie ruchu pojazdów spowodowało większą śmiertelność. Presja ludzi (zwiększenie ruchu turystycznego na szlakach) spowodowała nasilenie się wandalizmu (celowe zabijanie napotkanych osobników)

3.2.3. Ocena zagrożeń

Tabela nr 23. Zestawienie ocen zagrożeń

Lp.	Gatunek	Zagrożenie	Ocena
1	Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskrońiec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Duży nasilający się ruch zmotoryzowany	Wzmógłony ruch pojazdów (szczególnie w okresie wiosenno-letnim) dziesiątkuje szczególnie populacji żmii zygzakowatej i padalca. Jeden z trzech stwierdzonych węży Eskulapa w BdPN został rozjechany na szosie. Jedną z przyczyn tego typu śmiertelności jest nagrany asfalt, którego zgromadzone ciepło gady wykorzystują do nagrzania swojego organizmu. Przy szybko jadących pojazdach nie są w stanie na czas opuścić jezdni. Niektórzy kierowcy celowo rozjeżdżają przechodzące węże i padalce
2	Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskrońiec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Wandalizm	Węże i padalce są stale zabijane przez ludzi, zarówno na szlakach turystycznych jak i na drogach (celowe rozjechanie). Bardzo często do zabijania używane są kije a ostatnio metalowe kijki do „nordic walking”, znajdujące się na wyposażeniu coraz większej liczby turystów

A. Charakterystyka gadów

Lp.	Gatunek	Zagrożenie	Ocena
3	Jaszczurka zwinka, Jaszczurka żyworodna, Padalec, Wąż Eskulapa, Zaskroniec zwyczajny, Żmija zygzakowata	Kosiarki tarczowe	Zbyt nisko ustawione tarcze tnące kosiarek kaleczą i zabijają większość gadów znajdujących się na koszonej łące. Bardziej zagrożone śmiercią wydają się być osobniki o dużych rozmiarach ciała
4	Jaszczurki (zwinka, żyworodna, padalec). Węże (żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny)	Zanik miejsc rozrodu	W przypadku niszczenia siedlisk gady (zwłaszcza gatunki skrajnie nieliczne) mogą jeszcze bardziej zmniejszać swoją liczebność co może doprowadzić do ich zaniku na danym terenie

3.3. Podsumowanie

Tabela nr 24. Zestawienie oceny stanu ochrony gatunków gadów i ich siedlisk

Lp.	Gatunek	Kod populacji	Kod siedliska	Kod szansy zachowania gatunku	Ocena łączna
1	Wąż Eskulapa	U2	U1	U2	U2
2	Żmija zygzakowata	U1	FV	FV	U1
3	Zaskroniec zwyczajny	FV	FV	FV	FV
4	Jaszczurka zwinka	FV	FV	FV	FV
5	Jaszczurka żyworodna	FV	FV	FV	FV
6	Padalec	U1	FV	FV	U1

Objaśnienia symboli:

FV - stan właściwy;

U1 – stan niezadowolający;

U2 – stan zły.

Wąż Eskulapa - Skrajnie nieliczny w BdPN, gdzie bytuje na najbardziej na północ wysuniętych stanowiskach tego gatunku. Ilość korzystnych siedlisk dla tego ciepłolubnego gatunku w Parku jest minimalna. Jest mała szansa utrzymania się rozproszonych osobników w BdPN, które prawdopodobnie nie reprezentują już populacji zdolnych do samoodrodzenia się. Sąsiadujące z Parkiem populacje były przez dziesięciolecia odławiane przez hodowców i handlarzy węzami. Niszczono były ich naturalne i wtórne siedliska a część frakcji została rozjechana na drogach. Działanie tych czynników jest szczególnie groźne dla stanowisk szczątkowych, oddalonych od centrum ostoi gatunku.

Żmija zygzakowata - Jest najliczniejszym wężem w BdPN. Stan siedlisk dla tego gatunku jest dobry i mimo, że często jest zabijana przez ludzi stan jej populacji jest na razie niezagrożony.

Zaskroniec zwyczajny - Najczęściej spotykany jest w okolicy wód. Największa kolonia znajduje się w Suchych Rzekach, liczy kilkadziesiąt osobników dorosłych. Stan siedlisk zaskronca jest dobry, ma odpowiednie miejsca do rozrodu, dużo pokarmu (mnogość kijanek i żab w licznych oczkach wodnych i rozlewiskach). Gwarantuje to długotrwałe przeżycie populacji na obszarze BdPN.

Jaszczurka zwinka - Gatunek rozprzestrzeniony od najniższych miejsc Parku po szczyty połonin. Zwinka znajduje tu dobre warunki do bytowania.

Jaszczurka żyworodna - Jest najpospolitszym i najliczniejszym gatunkiem gada w BdPN. Jej obecność stwierdzano niemal we wszystkich biotopach, m.in. na śródleśnych polanach, nasłonecznionych stokówkach i w pobliżu zbiorników wodnych. Sięga od najniższych miejsc (doliny potoków) po szczyty połonin.

Padalec - Stwierdzano go w tych samych siedliskach, w których występowały oba gatunki jaszczurek. Najliczniejszy był jednak w pobliżu dróg (przez to wiele osobników ginęło pod kołami pojazdów). Siedliska są w dobrym stanie i gwarantują długotrwałe przetrwanie populacji.

B. OCHRONA GATUNKÓW GADÓW I ICH SIEDLISK

1. Koncepcja ochrony

1.1. Dotychczasowa ochrona

Tabela nr 25. Zestawienie dotychczasowych sposobów ochrony i ich ocena

Lp.	Przedmiot ochrony	Sposób ochrony	Analiza sposobu ochrony	Ocena
1	Gady	-	-	-

1.2. Zaprojektowana ochrona

Tabela nr 26. Zestawienie przedmiotów, celów, priorytetów, stref i sposobów ochrony

Nr przedmiotu ochrony	Przedmiot ochrony	Cel ochrony	Priorytet ochrony	Strefa ochrony	Charakter strefy ochrony czynnej*	Sposób ochrony
1	Węże (Eskulapa, żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny) i padalec	Zmniejszenie śmiertelności osobników dorosłych i młodych na drogach i szlakach powodowanej przez ludzi	Średni	Wszystkie strefy		Wzmoczona edukacja turystów i miejscowej ludności odnośnie potrzeby ochrony węży i padalca
2	Wąż Eskulapa	Zachowanie istniejącej populacji	Bardzo wysoki	Czynnej	Stabilizacyjny	Stworzenie warunków do rozrodu
3	Jaszczurki (zwinka, żyworodna, padalec). Węże (żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny)	Zachowanie istniejących populacji oraz ich siedlisk w stanie nie pogorszonym	Niski	Wszystkie strefy		Brak ingerencji

Dokumentacja multimedialna (w załącznikach)

Tabela nr 27. Zestawienie fotografii sposobów ochrony

Numer pliku	Tytuł fotografii	Opis
1	Pryzma trocin	Pryzma trocin jako potencjalne miejsce rozrodu węża Eskulapa i innych gadów. Sękowiec

1.3. Monitoring

1.3.1. Zasady monitoringu gatunków gadów i ich siedlisk

Tabela nr 28. Zestawienie zasad monitoringu gatunków gadów i ich siedlisk

Nr przedmiotu monitoringu	Przedmiot monitoringu	Miejsce monitoringu	Opis zasad monitoringu
1	Wąż Eskulapa	Ustrzyki Górne, Suche Rzeki, Wetlina Osada	Konieczna jest solidna inwentaryzacja polegająca na nieustannym poszukiwaniu stanowisk tego węża w całym Parku od maja do końca września. Monitoring należy przeprowadzić nad potokiem Wołosaty w Ustrzykach Górnych, w Suchych Rzekach (tereny ruderalne w okolicach stacji terenowej BdPN) oraz w Wetlinie Osadzie (okolice Kempingu BdPN)

B. Ochrona gatunków gadów i ich siedlisk

Nr przedmiotu monitoringu	Przedmiot monitoringu	Miejsce monitoringu	Opis zasad monitoringu
2	Węże (Eskulapa, żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny) i padalce rozjechane na drogach Parku	Główne szosy Parku: Ustrzyki Górne-Wołosate (cały odcinek – 6 km), Ustrzyki Górne-Bereżki (cały odcinek) oraz Ustrzyki Górne-Wetlina (cały odcinek)	Corocznie od końca marca do końca września (1-2 razy w miesiącu) powolny przejazd samochodem (lub rowerem) po szosach Parku i baczne obserwowanie drogi i poboczy oraz rejestrowanie zabitych węży i padalców

1.3.2. Zasady monitoringu skuteczności ochrony gatunków gadów i ich siedlisk

Tabela nr 29. Zestawienie zasad monitoringu skuteczności ochrony gatunków gadów i ich siedlisk

Nr przedmiotu monitoringu	Przedmiot ochrony (gatunek, grupa gatunków, siedlisko)	Przedmiot monitoringu	Miejsce monitoringu
1	Węże (Eskulapa, żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny) i padalce	Wzmoczona edukacja turystów i autochtonów odnośnie potrzeby ochrony węży i padalca	Główne szlaki turystyczne i drogi Parku
2	Wąż Eskulapa	Stworzenie najlepszych warunków do rozrodu i bytowania	Monitoring należy przeprowadzić w Suchych Rzekach (tereny ruderalne w okolicach stacji terenowej BdPN)

2. Zadania ochronne

Mapa nr 2. Mapa lokalizacji zadań ochronnych (w załącznikach)

Tabela nr 30. Zestawienie zadań ochronnych

Nr lokalizacji zadania ochronnego	Przedmiot ochrony	Rodzaj zadania ochronnego	Lokalizacja zadania ochronnego	Czas i intensywność wykonania zadania ochronnego	Sposób wykonania zadania ochronnego
1	Węże (Eskulapa *, żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny) i padalec	Instalacja tablic informacyjnych	Szlaki turystyczne, główne drogi: Ustrzyki Górne-Wołosate, Ustrzyki Górne-Bereżki oraz Ustrzyki Górne-Wetlina, schroniska, pole biwakowe	W pierwszym roku obowiązywania planu	Przygotowanie i instalacja tablic promujących ochronę węży i padalca (z fotografią gatunków i tekstem) na wejściach na szlaki, drogach, przy schroniskach i na polu biwakowym po 1-2 tablice informacyjne

* - w przypadku znalezienia (żywego lub martwego) węża Eskulapa przez pracowników Parku konieczne należy miejsce to objąć specjalnym nadzorem. Co prawda należałoby pomyśleć o propozycji ochrony strefowej tego gada (jeśli tylko notowany jest w danym miejscu regularnie), lecz strefy ochronne są w dużej mierze iluzoryczne, a ich oznaczenie w terenie mogłoby przynieść dla gatunku więcej szkody niż korzyści.

C. ZAŁĄCZNIKI

1. Mapy

Mapa nr 1. Mapa inwentaryzacyjna stanowisk gatunków gadów w latach 2009-2010

Mapa nr 2. Mapa lokalizacji zadań ochronnych

2. Warstwy geometryczne

Warstwa nr 1. Obszary pełniące ważne funkcje dla gadów (GADY_OBSZARY_PELN_FUNK)

Warstwa nr 2. Inwentaryzacja zagrożeń (GADY_INW_ZAGR)

Warstwa nr 3. Miejsca występowania gadów (GADY_MIEJSCA_WYSTEP)